

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 139/16

KLAGER: Spareskillingsbanken ved adm. banksjef K. Engedal
ADRESSE:
PUBLIKASJON: Nettavisen
PUBLISERINGSDATO: 03.05.2016
STOFFOMRÅDE: Næringsliv
SJANGER: Nyhets-/kommentarartikkel
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, tittelbruk, rette feil, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 25.05.2016
BEHANDLET I PFU: 23.08.2016
BEHANDLINGSTID: 88 dager
KLAGEGRUPPE: Leder
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Nettavisen publiserte **tirsdag morgen 3. mai 2016 (kl.08.32)** en kommentar med tittelen «**Dobbeltroller i Filadelfia-banken**». Kommentaren var skrevet av avisens ansvarlige redaktør, som tok opp problemstillinger knyttet til at Spareskillingsbankens bankdirektør skal ha tette bånd til Filadelfia-menigheten, som banken hadde inngått en låneordning med. Innledningsvis sto det:

«Spareskillingsbanken i Kristiansand har fått en flom av kritikk for sin medvirkning til å låne Filadelfia-medlemmer penger til å gi gaver på opptil 250.000 kroner til pinsemenigheten. Planen var å hente inn 25 millioner kroner til inventaret i gaver fra Filadelfia-medlemmene. De som ikke hadde penger, kunne låne dem i Spareskillingsbanken. Men i går valgte banken etter hardt press å trekke ordningen tilbake. - Banken ønsker ikke å bli oppfattet som om vi gjennom en slik ordning oppfordrer mennesker til å påta seg en økt gjeldsbelastning, selv om hvert enkelt lånetilfelle ville blitt gjenstand for individuell behandling, skriver bankdirektør Kenneth Engedal i en pressemelding.»

Videre ble det stilt spørsmål ved hvor vanlig slike låneordninger er. Ansvarlig redaktør viste til at banken og Filadelfia først hadde påstått at dette var vanlig i menighetssammenhenger,

men at bankdirektøren senere uttalte at Spareskillingsbanken ikke har noen tilsvarende ordninger med andre.

Bankdirektøren var avbildet i publiseringen, og i både bilde- og brødtekst ble det opplyst at han **«neker å opplyse om sin tilknytning til Filadelfia-menigheten»**. Bankdirektøren ble sitert slik:

«- Jeg vil henwise til pressemeldingen og sier ikke noe mer enn det, sier Engedal.»

I kommentaren skrev ansvarlig redaktør også:

**«Fra andre kilder får jeg opplyst at både banksjefen og hans nærmeste familie har vært aktive i Filadelfia.
Det unike lånetilbudet fra Spareskillingsbanken er problematisk av flere grunner som er spesifisert i loven:
(...) Loven pålegger banken å fraråde kunder å ta opp lån de ikke burde ta opp, og unngå situasjoner hvor kunden og banken har ulike interesser.
Men bankdirektøren er altså på begge sider av bordet. Det er en krevende dobbeltrolle i en økonomisk situasjon hvor Filadelfias pastor regner med et Guds under for å få tak i de 25 millionene menigheten trenger for å utstyre storsalen med stoler og teknisk utstyr.»**

Kommentarartikkelen ble senere oppdatert med et tillegg, der det het:

«SISTE: I formiddag svarte banksjefen på våre spørsmål. Her kan du lese hans versjon: Banksjefen svarer på kritikken»

Det ble også henvist til kommentaren via fronten, der det sto: **«Bankdirektøren sitter på begge sider av bordet»**. Henvisningen var også merket med **«"BLOGG GUNNAR STAVRUM»**.

Senere samme dag, kl. 12.00, publiserte **Nettavisen** en nyhetsartikkel om saken. Denne hadde tittelen **«Banksjefens ekskone styrte Filadelfia-regnskapene»**. Dette var også tittelen i fronthenvisningen. I selve artikkelens ingress sto det:

«Banksjef Kenneth Engedal har også selv sittet i styret i regnskapsfirmaet til Filadelfia, men neker å svare på om han har tilknytning til menigheten.»

Artikkelen henviste til tidligere publiseringer i **Nettavisen**, blant annet en artikkel publisert mandag 2. mai 2016 om at **«Banksjefen neker å svare om Filadelfia-tilknytning»**. Under mellomtittelen **«Knyttet til Filadelfias regnskapsfirma»**, sto det:

«I åtte år - fra 2006 til 2014 - var banksjefens daværende kone Helen Engedal, daglig leder i den hundre prosent Filadelfia-eide regnskapsbedriften Regnskap og forvaltning AS, som fører Filadelfias regnskap. I seks av disse årene - fra 2006 til 2012 - satt hun også som varamedlem i regnskapsfirmaets styre. Samtidig satt hennes ektemann, banksjef Kenneth Engedal, selv som varamedlem i samme styre. Ekskona arbeider nå som autorisert regnskapsfører i regnskapsbyrået.»

Det fremgikk også (under mellomtittelen **«Taus banksjef»**) at **Nettavisen** gjentatte ganger skal ha forsøkt å få kommentarer fra banksjefen. I denne sammenheng ble det opplyst:

«I en e-post med spørsmål til banksjef Engedal ønsket Nettavisen tirsdag morgen å få svar på hans tilknytning til menigheten han som banksjef tilbød kunder å ta opp lån for å gi gaver til. E-posten er ikke besvart.»

Videre fremgikk det at banken valgte å trekke det omtalte lånetilbudet etter **«at saken fikk stor oppmerksomhet»**, og det ble henvist til bankens pressemelding, som også var limt inn i artikkelen.

Artikkelen ble senere oppdatert med svar fra banksjefen. I den forbindelse ble avsnittet **«Taus banksjef»** fjernet. Under den nye mellomtittelen **«- Ikke relevant»** refererte Nettavisen til hva banksjefen svarte i en epost (det var også lenket til en publisering som inneholdt hele epost-svaret fra banksjefen):

«- At min menighetstilhørighet kan være relevant for media, kan jeg forstå. Jeg kan ikke forstå eller akseptere at min tidligere kones menighetstilhørighet er relevant i denne sammenhengen. Hennes medlemskap i menigheten gir heller ikke grunnlag for de påstander Nettavisen fremsetter i sine titler.»

«- Jeg var varamedlem til styret i Regnskap og forvaltning i perioden 2006-2011, det vil si frem til selskapet ble kjøpt av Filadelfia. Da kom det inn et nytt styre. Jeg har dermed ikke hatt noen rolle i Regnskap og forvaltning etter at Filadelfia ble eier av selskapet.»

KLAGEN:

Klager er Spareskillingsbanken ved administrerende banksjef, som mener Nettavisen ikke ga anledning til samtidig imøtegåelse av fremsatte påstander før publisering (VVP 4.14). Klager mener dette medførte at Nettavisen publiserte faktiske feil (VVP 3.2). Han opplyser at han kontaktet redaksjonen og gjorde oppmerksom på feilene, men at Nettavisen ikke foretok «nødvendige rettelser» (VVP 4.13). Dette gjelder blant annet tittelen på kommentarartikkelen (VVP 4.4).

Klager skriver: «For en bank og en banksjef er det svært alvorlig å bli beskyldt for å ha dobbeltroller og å 'sitte på begge sider av bordet'. Dette er sterke, faktiske beskyldninger[.]» Slik klager ser det, skulle Nettavisen derfor gitt anledning til samtidig imøtegåelse. Han opplyser at ansvarlig redaktør kontaktet ham etter publiseringen av kommentarartikkelen, men klager påpeker at dette ikke holder for å innfri retten til *samtidig* imøtegåelse (VVP 4.14).

Når det gjelder den påklagede nyhetsartikkelen, opplyser klager at Nettavisen hadde mottatt svar fra ham om hans tilknytning til Filadelfia, men at avisen likevel publiserte påstander om at han nektet svare for sin tilknytning til menigheten, og at redaksjonen ikke hadde mottatt noen kommentar trass i flere forsøk. Klager skriver: «Den opprinnelige versjonen av saken lå også på toppen av Nettavisens førsteside, og jeg må anta at lesningen av saken med de feilaktige påstandene var stor. Det tok også lang tid før Nettavisen endret saken.»

Hva gjelder det klager anser som feil i kommentarartikkelen, og som skulle vært rettet opp, forklarer klager: «[Ansvarlig redaktør baserer] sine konklusjoner på antakelsen om at jeg er/har vært medlem i Filadelfia. Dobbeltroller må her forstås som at jeg har hatt

medlemskap, verv eller funksjoner i både Spareskillingsbanken og i Filadelfia, og at disse rollene har vært av en slik karakter at jeg har opptrådt i strid med lovverk eller alminnelig etikk/moral i saken. De faktiske forhold er at jeg ikke noen gang har vært medlem i Filadelfia, og at jeg heller ikke har hatt verv eller andre formelle roller i menigheten. Da kan heller ingen dobbeltroller eksistere. At min tidligere kone er medlem av menigheten, kan ikke gi dekning for påstander om at jeg har en dobbeltrolle.»

Slik klager ser det, er bruddene knyttet til nyhetsartikkelen «ekstra alvorlige fordi saken er endret, uten at feilene er rettet opp på en synlig måte». Klager anfører også: «Når denne klagen sendes, er det 21 dager siden den påklagede saken ble publisert. Fortsatt står det i ingressen at: *'Banksjef Kenneth Engedal har også selv sittet i styret i regnskapsfirmaet til Filadelfia, men nekter å svare på om han har tilknytning til menigheten.'* Dette svarte jeg altså Nettavisen på før saken ble publisert. (...) Avsnittet 'Taus banksjef' fra den opprinnelige saken er fjernet, og det er lagt inn en lenke til svaret jeg sendte til Nettavisen. Men i saken opplyses det ikke om at jeg ikke er medlem i Filadelfia. (...) Selv om Nettavisen også er gjort kjent med at Regnskap og forvaltning AS ikke var eid av menigheten Filadelfia i den perioden jeg var varamedlem i styret, er dette heller ikke rettet opp.» (Klager har opplyst at selskapet ble overtatt av Filadelfia fra 1. januar 2012, mens han satt som vara i styret i perioden 2006–2011.)

Med hensyn til kontakten klager har hatt med Nettavisen, opplyser han at han om ettermiddagen 2. mai 2016 (det vil si dagen før publiseringen av de påklagede artiklene) henviste redaksjonen til pressemeldingen banken hadde sendt ut samme dag, om at den trekker tilbake finansieringsordningen (pressemeldingen er vedlagt), og at banken «ikke hadde noe å si ut over det som allerede var sagt i pressemeldingen».

Klager opplyser at det også ble sendt ut en ny pressemelding 3. mai 2016 for å «oppklare misforståelser» som ble skapt som følge av blant andre Nettavisens publiseringer. I denne pressemeldingen ble det opplyst at banksjefen «ikke er medlem i Filadelfia, men i Den norske kirke», samt at hans tidligere kone «er medlem i menighetene, og at [deres] felles barn har hatt tilhørighet der» (også denne pressemeldingen er vedlagt).

Videre forklarer klager at han mottok en epost fra ansvarlig redaktør i Nettavisen kl. 09.07 den 3. mai 2016, «der han ber om å få verifisert påstandene han fremsetter i kommentarartikkelen» (se vedlagte korrespondanse). Klager skriver: «37 minutter etter at kommentaren med påstandene er publisert, kontakter altså [ansvarlig redaktør] meg for å undersøke hvorvidt påstanden er riktig.» Klager sendte et svar kl. 11.12, og ifølge klager ble den påklagede nyhetsartikkelen, der det heter at redaksjonen ikke har fått svar fra klager, publisert litt senere, rundt kl. 12.

Klager skriver: «Jeg må innrømme at jeg både på egne og bankens vegne på dette tidspunktet [ved publisering av den påklagede nyhetsartikkelen, sekr. anm.] var frustrert og oppgitt: De svarene jeg hadde gitt, ble ikke nevnt i saken, og Nettavisen tok heller ikke hensyn til de fakta de gjennom mine svar var blitt kjent med. Klokken 12:33 sendte jeg en ny henvendelse til Nettavisen ved [ansvarlig redaktør.]»

Klager opplyser også at eposten han sendte ansvarlig redaktør i 11-tida ble besvart kl. 12.55, og at ansvarlig redaktør da forklarte at han hadde vært i et møte, men at eposten fra klager nå var videreformidlet til journalisten som dekket saken. Klager tok etter dette ny kontakt

med ansvarlig redaktør, der han ba om at publiseringene ble korrigert (se vedlegg for hele korrespondansen).

TILSVARSRUNDEN:

Nettavisen fastslår at avisen «var i [sin] fulle rett til å skrive kritisk om låneordningen, og at Spareskillingsbanken og banksjef Kenneth Engedal ikke har noe å bemerke til det vesentligste i saken – nemlig bankens lånetilbud, og beslutningen om å fjerne den etter omfattende kritikk».

Når det gjelder påstanden om dobbeltroller og banksjefens forbindelse til Filadelfia, skriver Nettavisen: «Nettavisen har aldri skrevet at banksjef Kenneth Engedal er medlem i Filadelfia. Vi har derimot skrevet at han og hans familie er, og har vært, aktive i Filadelfia. Det er for øvrig ikke uvanlig at personer er aktive i frimenigheter, uten at de har tatt det formelle skrittet å melde seg ut av Den norske kirke. Nettavisen oppfatter banksjefens påpekning av at han ikke er medlem som en avsporing av realiteten. Både med personlig deltakelse på møter i Filadelfia, hans nære families aktivitet og medlemskap og ikke minst hans kones (nå eks-kones) mangeårige føring av regnskapene for Filadelfia, gjør at vi fastholder at vi har dekning for vår påstand om at Kenneth Engedal har vært aktiv i Filadelfia.»

Slik Nettavisen ser det, har den også gjort det tydelig for leserne hva som er grunnlaget for kritikken «– nemlig både Spareskillingsbankens og banksjef Kenneth Engedals tilknytning til Filadelfia, i en situasjon hvor banken tilbyr et unikt låneprodukt som i praksis overfører penger fra vanlige bankkunder til en institusjon hvor Kenneth Engedal og hans familie er aktive». Nettavisen skriver også: «Loven pålegger banken å fraråde kunder å ta opp lån de ikke burde ta opp, og unngå situasjoner hvor kunden og banken har ulike interesser».

Videre mener Nettavisen at klager har fått «rikelig adgang til tilsvare og imøtegåelse, men at banken og banksjefen selv valgte å nekte å svare på spørsmål og gi kommentarer utover pressemeldingen 2. mai». Nettavisen skriver: «Dette erkjenner banksjefen langt på vei selv i pressemeldingen 6. mai, der han skriver at "vi skulle vært tydeligere og åpnere på at det ikke eksisterer slike bindinger og dobbeltroller som enkelte medier har spekulert i".»

Med henvisning til den oppfølgende publiseringen («Banksjefen svarer på kritikken, også publisert i Nettavisen 3. mai 2016, se vedlegg), mener redaksjonen at klager «har fått fair behandling, og at [avisen] har gjengitt [klagers] synspunkter utførlig». I denne oppfølgende publiseringen blir klager blant annet sitert på at han ikke har vært medlem i Filadelfia, samt at han får gi uttrykk for sitt syn om at Nettavisen har publisert feil i titler.

Nettavisen konkluderer med at de påklagede publiseringene ikke bryter god presseskikk, og oppsummerer saken slik: «Spareskillingsbanken og banksjef Kenneth Engedal har fått berettiget kritikk for å ha utarbeidet et lånetilbud som hadde til hensikt å tilby troende mennesker å låne inntil 250.000 kroner for å gi penger til menigheten. Nettavisen er i sin fulle rett til å belyse lånetilbudet og kritisere banken og banksjefen, herunder å belyse de formelle og uformelle bindinger som foreligger mellom Filadelfia og Spareskillingsbanken. Spareskillingsbanken og banksjef Kenneth Engedal valgte først å sende ut en kortfattet, og til dels feilaktig pressemelding, og nektet å svare på spørsmål eller gi utfyllende kommentarer. Senere har han fått publisert sine synspunkter i Nettavisen, og samtlige artikler har vært

utstyrt med kommentarfelt som åpner for ytterligere kommentarer dersom det skulle vært ønskelig.»

Klageren presiserer at man ikke har klaget på Nettavisens rett til å dekke saken: «Vi anerkjenner fullt ut Nettavisens rett til å ta opp de saker redaktøren måtte ønske.»

Klager står imidlertid fast på bruddene som er anført i klagen, og skriver: «Kommentarartikkelen inneholder påstander som utløser retten til samtidig imøtegåelse, uavhengig av hvorvidt [ansvarlig redaktør] har belegg for påstandene eller ikke. Påstandene om dobbeltroller er konkrete og sterke beskyldninger, i tråd med det som utløser imøtegælsesretten i henhold til VVP 4.14. At bankens svar ble lagt inn som en lenke i ettertid endrer ikke det faktum at vi ikke ble tilbudt samtidig imøtegåelse. Vi mener også at det ikke er dekning for noen av påstandene i saken, og at disse heller ikke er rettet opp på bakgrunn av våre tilbakemeldinger.»

Når det gjelder nyhetsartikkelen, kan klager ikke se at avisen har svart opp anførselene om brudd som gjelder denne publiseringen. Klager skriver: «Nettavisen legger skam til skade ved at det fortsatt i dag, den 17. juni, står i ingressen i saken at banksjefen 'nekter å svare på om han har tilknytning til menigheten', selv om dette faktisk var besvart før saken ble publisert.»

For øvrig avviser klager at banken skal ha «innrømmet at slike ordninger slett ikke er vanlige i menighetssammenhenger, slik de påstod i sin pressemelding». Klager viser i denne sammenheng til at «det fra flere hold [er] fremkommet at dette er ordninger som verken er ukjente eller har vært omstridte i samarbeid mellom banker og andre menigheter» (klager har vedlagt en artikkel i denne sammenheng, se vedlegg).

Nettavisen avviser på ny påstandene om presseetiske overtramp og mener banksjefen var «meget klar overfor Nettavisens journalist» kvelden 2. mai: «Han ville ikke svare på spørsmål om sin tilknytning til Filadelfia, og viste til pressemeldingen. Dette blir referert i saken som blir publisert mandag kveld. Det samme blir referert i [ansvarlig redaktørs] blogg morgenen 3. mai. [Banksjefen] har altså fått tilbud om samtidig imøtegåelse, men har takket nei.»

Nettavisen forklarer at avisens journalist likevel forsøkte å få kontakt med klager på ny tirsdag formiddag, men at journalisten verken fikk svar på telefon eller epost. Nettavisen skriver: «Den redaksjonelle saken var ferdig skrevet rundt kl 11.00, og ble publisert kl 12.00. I ettertid viser det seg at Engedal har sendt en epost til [ansvarlig redaktørs] personlige epost kl 11.11. [Redaktøren] sitter da i møte, og blir ikke oppmerksom på mailen før kl 12.55. Han oversender den da til Nettavisens journalist, som straks publiserer en ny redaksjonell sak med tittel: Banksjefen svarer på kritikken. Banksjefens kommentarer blir samtidig lagt inn i [redaktørens] blogg.»

Hva gjelder banksjefens tilknytning til Filadelfia, står Nettavisen fast på at det ikke er publisert noen feil i denne sammenheng: «Nettavisen vet at både hans daværende kone og to felles barn har vært og er formelle medlemmer. Vi vet også at [banksjefen] gjennom flere år har deltatt aktivt på arrangementer og møter i menigheten – og at han ved flere anledninger har spilt en aktiv rolle i menighetens ulike aktiviteter. En slik tilknytning til en Filadelfia-

menighet uten å være formelt medlem er faktisk ganske vanlig. I tillegg var han varamedlem i styret til selskapet som førte regnskapene til menigheten. Vi har altså god dekning for å skrive at han har vært aktiv i Filadelfia.»

Nettavisen mener også det sentrale i deres publiseringer «er banksjefens formelle og uformelle tilknytning til Filadelfia, og en vurdering av om slike bindinger kan være problematiske for hans integritet. En slik vurdering handler ikke bare om juss, men også om normal forsiktighet og dømmekraft i situasjoner som krever upartiskhet.

Nettavisen mener at både banksjefens personlige aktivitet i menigheten, og hans nærmeste families formelle tilhørighet, betyr at [banksjefen] har – og har hatt – dobbeltroller i forholdet mellom Spareskillingsbanken og Filadelfia. Dermed er Nettavisen i sin fulle rett til å mene at dette er problematisk i forhold til habilitet og interessekonflikter overfor andre kunder i banken.»

Nettavisen minner også om «at saken dreier seg om sterkt kritikkverdige forhold, der kunder som ikke har penger ble påvirket til å låne penger i Spareskillingsbanken, for å gi dem til Filadelfia. Dette skjedde samtidig som banken i en årrekke har vært Filadelfias bank. Lov om finansforetak sier at 'finansforetak skal innrette sin virksomhet på en slik måte at det er liten risiko for interessekonflikter mellom foretaket og dets kunder eller mellom foretakets kunder, eller for kundebehandling i strid med god forretningskikk'.»

Klager kom etter avsluttet tilsvarsrunde med følgende opplysninger, knyttet til opplysningen i Nettavisens siste tilsvare, om at deres journalist forsøkte ta ny kontakt med klager 3. mai: «Etter nok en nøye gjennomgang av innkomne e-poster, kan jeg ikke se å ha mottatt e-poster 3. mai fra andre i Nettavisen enn [ansvarlig redaktør] Gunnar Stavrum. De øvrige e-postene han refererer til i sitt siste svar, er for oss ukjente og lar seg ikke dokumentere. Stavrums e-poster med spørsmål er besvart, slik den opprinnelige klagen dokumenterer. Vi antok at han var rett person å sende svaret til, siden det var han som sendte spørsmålene. Jeg mottok heller ikke telefonhenvendelser fra Nettavisen 3. mai. Pågangen fra media var stor denne dagen, og jeg kan selvsagt ikke utelukke at noen fra Nettavisen har ringt og fått opptatt. Men det er ikke lagt igjen beskjed på mobilsvareren, og heller ikke sendt SMS hvor noen i Nettavisen har gjort oppmerksom på at de ønsker kontakt.»

Nettavisen svarer: «Det er riktig som bankdirektør Kenneth Engedal påpeker, at Nettavisens journalist ikke sendte ham mail tirsdag formiddag. Denne var til hans ekskone, fordi hennes mangeårige tilknytning til Filadelfia som regnskapsfører da de var gift, var relevant for vår vurdering av bankdirektørens habilitet. Vi fastholder at journalisten ringte ham uten å få svar, og har forståelse for klagers påpekning av at han hadde stor mediepågang den formiddagen. Nettavisen mener likevel at dette ikke endrer vår oppfatning av saken[.]»